

ΓΙΑΤΙ ΣΤΟ ΛΟΦΟ ΚΑΣΤΕΛΙ;

ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ROSA NERA
ΣΤΑ ΤΕΙΧΗ ΤΗΣ ΣΗΦΑΚΑ
ΛΟΦΟΣ ΚΑΣΤΕΛΙ, ΧΑΝΙΑ
ΣΑΒΒΑΤΟ 10/10/2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	2
Η κατάληψη ως μέσο αγώνα από τα κάτω, ενάντια στις περιφράξεις του κεφαλαίου.	3
Η κατάληψη ως ρωγμή στην κανονικότητα	6
Περί κοινωνικοπολιτικού περιβάλλοντος	9
Περί δημόσιου χώρου	11
Περί ιστορίας και πολιτισμού	12
Περί συλλογικής μνήμης	14
Τουριστικοποίηση, εξευγενισμός και αστική εμπειρία	15
Ιστορίες τοπικών αγώνων μέσα από τα μάτια της Rosa Nera	20
Ή με τη δυστοπία, ή με την ομορφιά	24

Εισαγωγή

Η απειλή της εκκένωσης της κατάληψης από το 2017, και πιο πρόσφατα η πραγμάτωσή της στις 5 του Σεπτεμβρίου, πυροδότησε έναν έντονο και πολύπτυχο δημόσιο διάλογο. Δεν εξαντλείται στην θεματική της καταστολής μιας ζωντανής “αιρετικής” και ελευθεριακής κοινότητας και διαδικασίας, ούτε βέβαια απλώς στην περιγραφή ενός δημόσιου χώρου - του τελευταίου εναπομείναντος εντός της παλιάς πόλης - ούτε στην ύβρη που συνιστά η εμπορευματοποίηση του “παλίμψηστου” των Χανίων, ούτε στη δεοντολογία και την κατεύθυνση της ανώτατης εκπαίδευσης και ούτε καν στις συνέπειες και τα όρια της τουριστικοποίησης της πόλης. Είναι όλες αυτές οι πτυχές μαζί και τελικά το πιο περιεκτικό ερώτημα σ’ αυτή τη συγκυρία είναι - όπως το διατύπωσε ένας σύντροφος της αριστεράς - το “σε τι πόλη θέλουμε να ζούμε”. Τί σχέση έχουμε με το δημόσιο χώρο, άρα και με τους άλλους, άρα και με την επίκληση της δημοκρατίας; Τί σχέση έχουμε με την ιστορία και τη συλλογική μνήμη, παλαιότερη και πιο πρόσφατη, επίσημη ή ανεπίσημη, και τελικά, τί σχέση έχουμε με το μέλλον της πόλης αυτής εμείς που ζούμε, αγωνιούμε, πεθαίνουμε και ανθίζουμε - ως ρόδα - εντός της;

Θεωρούμε ότι αυτό είναι το κεντρικό ερώτημα που περικλείει όλα τα άλλα. Βλέπουμε ότι η υπόθεση που ξεκίνησε με την καταστολή της Rosa Nera ξεπέρασε αισίως το μέγεθος και τις δυνατότητές που είχαμε σαν συλλογικότητα. Ακριβολογώντας, μας θύμισε ότι είμαστε μέλη μιας πολύ μεγαλύτερης συλλογικότητας. Οι ανησυχίες της Rosa Nera, όπως και πολλές λειτουργίες της, ανοίχτηκαν στην πόλη. Είμαστε πολύ χαρούμενοι/ες γι’ αυτό.

Η κατάληψη ως μέσο αγώνα από τα κάτω, ενάντια στις περιφράξεις του κεφαλαίου.

Όταν οι κοινωνικοί-ταξικοί αγώνες είναι στο προσκήνιο και η πολιτική ενασχόληση είναι διάχυτη, καθίσταται περιττή η όποια αναφορά για τη χρησιμότητα των καταλήψεων που στοχεύουν στην ικανοποίηση κοινωνικών και εργατικών αναγκών. Όταν όμως η σύγκυση ρέει άφθονη από κάθε λογής εξουσιαστικά κέντρα, εγείρεται η ανάγκη να επιχειρηματολογήσουμε ξανά εναντίον της. Φυσικά, θα ήταν αδύνατο να χωρέσουν σε αυτή τη μπροσούρα όλες οι καταλήψεις που έχουν υπάρξει και συνεχίζουν να υπάρχουν στην Ελλάδα, όπως και τα χαρακτηριστικά ή οι πολιτικοί στόχοι που είχαν κι έχουν. Σε μια προσπάθεια διαύγασης της κρατικής δημαγωγίας-τρομοκρατίας θα εξηγήσουμε την πολιτική/κοινωνική πρόταση/απόφαση που υποστηρίζεται, εδώ και 16 χρόνια, από το εγχείρημα της Rosa Nera. Ίσως, ύστερα από όσα ακολουθήσουν, να γίνει περισσότερο κατανοητή η πολιτική σημασία της εκστρατείας εκκενώσεων των καταλήψεων τα τελευταία χρόνια, εν μέσω παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης/αναδιάρθρωσης, αλλά και οι αγώνες μας για την υπεράσισή τους.

Συγχρόνως, δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει πως στην Ελληνική επικράτεια, υπάρχουν πάμπολλα εγκαταλελειμμένα και άδεια κτίρια, την ίδια στιγμή που άστεγοι κατακλύζουν τους δρόμους και τις πλατείες των μητροπόλεων, ενώ τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν και στην επαρχία. Επίσης, υπάρχει ανάγκη για εύρεση ανταγωνιστικών προς το εμπόρευμα χώρων, που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως υποδομή των κοινωνικών και ελευθεριακών κινημάτων, για την πολιτική κοινωνικοποίηση της νεολαίας, των μειονοτήτων και την καλλιτεχνική δημιουργία. Απέναντι σε αυτήν την πραγματικότητα, υπάρχει ένα πρόταγμα που έρχεται από πολύ μακριά και υπερβαίνει τα όρια μιας συγκεκριμένης κοσμοθεωρίας. Είναι ένα πρόταγμα και ένα αίτημα ευρύτερα κοινωνικό, τόσο παλιό όσο και το οκτάωρο, η αύξηση των μισθών, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αυτοδιάθεση, οι πολιτικές ελευθερίες: Να μπορούμε στα άδεια σπίτια!

Δεν είμαστε ούτε οι πρώτοι, ούτε σίγουρα οι τελευταίοι (και πολύ χαιρόμαστε γι’ αυτό!) που μπήκαμε σε ένα άδειο κτίριο, μετατρέποντάς το από ένα “νεκρό” ερείπιο, σε ένα ζωντανό, κοινό τόπο συνάντησης και πολιτικής ζύμωσης, σε μια υποδομή για το τοπικό κίνημα, αλλά κι ένα χώρο

στέγασης. Οι αντιεξουσιαστικές και αναρχικές μας καταβολές ποτέ δεν μας εμπόδισαν - απεναντίας μας βοήθησαν να θέσουμε τις προϋποθέσεις χρήσης μιας υποδομής - που δεν ανήκει σε κανέναν, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους πάντες. Για να συμβεί αυτό, προϋπόθεση ήταν κάθε δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στο κτίριο να μην έχει αντίτιμο και χορηγούς, το περιεχόμενο να μην είναι ρατσιστικό, σεξιστικό ή να υπονομεύει τον πολιτικό και ταξικό αγώνα των φτωχών, των ανέργων, των μειονοτήτων και της σύγχρονης εργατικής τάξης. Ο τόπος που παίρνονταν οι αποφάσεις ήταν πάντοτε η ανοιχτή συνέλευση, η οποία δεν σταμάτησε ποτέ, ούτε όταν με τη βία η αστυνομία την απέκλεισε (προς το παρόν) από τον τόπο διεξαγωγής της.

Οι καταλήψεις ως μέσο αγώνα, έχουν αγκαλιαστεί διαχρονικά από εργάτες/τριες γης που απαλλοτριώνουν κομμάτια γης για να τα καλλιεργήσουν, από ανθρώπους που οικειοποιούνται ερειπωμένα χωριά ή μεμονωμένα εγκαταλελειμμένα σπίτια μέχρι ολόκληρα συγκροτήματα πολυκατοικιών σε πόλεις για να καλυφθεί η ανάγκη στέγασης. Υπάρχουν κατελημμένα εργοστάσια και επιχειρήσεις που φαλίσσαν από τους ιδιοκτήτες, με αποτέλεσμα να τα λειτουργούν οι εργαζόμενοι/ες χωρίς αφεντικά. Πολλοί από εμάς έχουμε ζήσει τουλάχιστον μια μαθητική ή φοιτητική κατάληψη, η οποία γινόταν ενάντια σε κάποιο κυβερνητικό νόμο ή για λόγους έλλειψης υποδομών, εξοπλισμού, ανεπάρκεια στελέχωσης δασκάλων και καθηγητών. Καταλήψεις χώρων δουλειάς από εργαζομένους που διεκδικούν βελτίωση των συνθηκών εργασίας και αύξηση των μισθών, μέχρι καταλήψεις εθνικών οδών για να μπλοκαριστεί ένα έργο στο οποίο αντιδρά η τοπική κοινωνία. Φυσικά, από τις κορυφαίες στιγμές της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας αποτελεί η κατάληψη του πολυτεχνείου το Νοέμβριο του 1973 σε χουντικό καθεστώς, γεγονός το οποίο αποτέλεσε την αρχή του τέλους της δικτατορίας. Όλες αυτές οι διαφορετικές ως προς τα πολιτικά αλλά και ποιοτικά περιεχόμενα, έχουν έναν κοινό παρονομαστή... Αντλούν τη νομιμότητά τους κοινωνικά και κινηματικά, κι όχι απ' το νόμο του κράτους, διεκδικώντας χώρο σε ένα κόσμο φτιαγμένο από και για το εμπόρευμα. Ένα κόσμο όπου η ανισότητα θεσμοθετείται με νόμους των οικονομικά και στρατιωτικά ισχυρών.

Δεν έχουμε κανένα φετίχ με την παρανομία. Αντιλαμβανόμαστε πως στο Νόμο και στο Δίκαιο αποκρυσταλλώνεται η εξέλιξη της κοινωνικής-ταξικής πάλης. Ξέρουμε πως ζούμε μια περίοδο ταξικής ήπιας, μια

περίοδο καπιταλιστικής κρίσης/αναδιάρθρωσης, η οποία σκάει πάνω στα κεφάλια μας και οι αντιστάσεις από τα κάτω είναι αμελητέες σε σχέση με την επίθεση των αφεντικών. Δεν ταυτιστήκαμε ποτέ με το ελληνικό κράτος, γνωρίζοντας και συνεχώς αποδεικνύοντας πως ΔΕΝ εγγυάται την κοινωνική ευημερία, αντιθέτως διαιωνίζει και οξύνει τις ανισότητες στην επικράτειά του. Αυτό που πάντοτε έχει αξία για μας, είναι η γνώμη και η στήριξη από κοινωνικά κομμάτια τα οποία καταπιέζονται και στις καταλήψεις βρίσκουν έναν ακόμη σύμμαχο στον αγώνα της επιβίωσης, ενώ παράλληλα δημιουργούν συλλογικά νοήματα και πολιτικά αναχώματα. Κοντολογίς, ψηλαφίζουμε τους τρόπους εκείνους που τα συλλογικά όνειρα μπορούν να πραγματωθούν, ξεπερνώντας τον κόσμο της οργανωμένης εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο και της καταστροφής των οικοσυστημάτων του πλανήτη.

Ο καταληψιακός αστερισμός αποτελεί ένα τμήμα όσων ρισκάρουν να μοιραστούν και να ζήσουν ανυπόταχτα, μακριά από τον φιλοτομαρισμό, τη μοναξιά και τη μιζέρια. Αυτά, κανένας κρατικός νόμος ποτέ δεν θα τα αναγνωρίσει, παρόλο που ξέρουμε καλά πως, στο βαθμό που οι προσπάθειές μας γίνονται αντιληπτές, τα κατανοούν ακόμα κι οι ορκισμένοι εχθροί μας. Αυτοί, αναγκασμένοι πλέον να καλύψουν την αδηφάγο δίψα τους για κέρδη και εξουσία, καταφεύγουν σε ασύστολα ψεύδη για τους σκοπούς μας, φτάνοντας σε σημείο να καταπατούν οι ίδιοι την νομιμότητα την οποία επικαλούνται, μόνο και μόνο για να μας φιμώσουν.

Η πολιτική-ταξική θέση και η κοινωνική λειτουργικότητα των καταλήψεων, αποτελεί για μας το μοναδικό κριτήριο για το αν είναι χρήσιμες ή όχι. **Το να επικαλείται κανείς τους υπάρχοντες νόμους που διέπουν την ατομική ιδιοκτησία, προσπαθώντας να υποβιβάσει τις καταλήψεις σε απλές παραβάσεις του ποινικού κώδικα, απλώς επιβεβαιώνει την πολιτική ανεπάρκειά του να συγκρουστεί πολιτικά με τα περιεχόμενα που αυτές πρεσβεύουν, μεταφέροντας την πολιτική αντιπαράθεση σε πολεμική σύγκρουση αστυνομικής-κατασταλτικής ισχύος.** Οι μαζικές εκκενώσεις καταλήψεων των δύο τελευταίων χρόνων που αποτελούν συνέχεια της επίθεσης απέναντι σε ό,τι δεν μπορεί να ελεγχθεί απ' το κράτος, **αποδεικνύουν περίτρανα την πολιτική αντίφαση που διέπει την αστική δημοκρατία. Το τέλμα της να διασφαλίσει μέσα στον διαρκή καπιταλιστικό ανταγωνισμό την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα που επικαλείται, δημιουργώντας συνεχώς ένα "καθεστώς εξαίρεσης"**

που επεκτείνεται σε όλο και περισσότερες κοινωνικές ομάδες και να τείνει έτσι η εξαίρεση να γίνει κανόνας. Ξεκίνησε από τους μετανάστες/τριες, συνεχίζει στους αναρχικούς/κομμουνιστές και κάθε πολιτικό αντιφρονούντα, μέχρι τον επόμενο.

Η ιστορία των καταλήψεων είναι η ίδια η ιστορία της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους. Όσο το κεφάλαιο περιφράσσει και ιδιοποιείται προς καπιταλιστική εκμετάλλευση (δηλαδή για δημιουργία οικονομικού κέρδους και υπαρπαγή υπεραξίας) τα κτίρια, τη γη και την ανθρώπινη εργασία, τόσο οι καταλήψεις θα εμφανίζονται, για να υπενθυμίζουν πως η συλλογική χρήση των ανθρώπινων δημιουργημάτων και της γης είναι η μόνη εφικτή επιλογή για μια ζωή που αξίζει να βιωθεί από όλους τους ανθρώπους.

Η κατάληψη ως ρωγή στην κανονικότητα

Όλες οι καταλήψεις γεννιούνται στην ίδια ρωγή του χρόνου. Σε μια ρωγή που δεν έχει κοινή ημερομηνία στον γραμμικό χρόνο, αλλά στην οποία συνυπάρχουν δυο βασικά κοινά στοιχεία: η συναπόφαση και η ισχύς. Καταλαμβάνουμε χώρους γιατί το αποφασίζουμε από κοινού και είμαστε διατεθειμένες/οι να αντιμετωπίσουμε τις συνέπειες αυτής της κοινής μας πράξης. Καταλαμβάνουμε χώρους μονάχα όταν έχουμε την απελευθερωτική ισχύ που προκύπτει από μια κρίσιμη μάζα προσώπων που περνάνε στη δράση για να υλοποιήσουν την συναπόφαση.

Στο δίπολο κανονικότητα – μη κανονικότητα, μια κατάληψη είναι πραγματικά αντικανονική μονάχα κατά το χρονικό διάστημα που ξεκινά από την συναπόφαση κι ολοκληρώνεται με την υλοποίησή της. Από το πρώτο κιάλας λεπτό μέσα στον υπό κατάληψη χώρο αρχίζει μια αναδυόμενη κανονικότητα, αυτή της περιφρούρησης του δημόσιου χαρακτήρα της, των επισκευών, των οργανωτικών αποφάσεων, της αναζήτησης πόρων και τρόπων που θα οδηγήσουν στην εδραίωσή της. Της σύνθεσης των στόχων και των διαδικασιών της που αμέσως, συνήθως, διαφαίνεται ότι μπορεί τελικά να μην εμπεριέχουν τα ίδια "αυτονόητα" και πρέπει να συγκροτηθούν και να οδηγήσουν στα ταυτοποιητικά στοιχεία μιας συλλογικότητας.

Είναι σημαντικό να διαυγάσουμε εδώ μια κρίσιμη διαφορά που συχνά (και ηθελήμενα) αφήνεται θολή τόσο στους νόμους, όσο και στα μυαλά των ανθρώπων:

Η κατάληψη δεν είναι καταπάτηση.

Δεν είναι καταπάτηση γιατί δεν στοχεύει στην απόκτηση δικαιώματος ιδιοκτησίας, αντιθέτως αμφισβητεί, ή ακόμα κι αρνείται, συνειδητά και έμπρακτα την ατομική ιδιοκτησία και την ιδιώτευση.

Δεν είναι καταπάτηση γιατί δεν στοχεύει στην αποκλειστική χρήση του χώρου της κατάληψης από την ομάδα που την πραγματοποιεί - όπως π.χ. ένας σύλλογος ιδιοκτητών αυθαιρέτων μιας γεωγραφικής περιοχής που ουσιαστικά διεκδικεί από κοινού την "νομιμοποίηση" των ατομικών καταπατήσεων των μελών του, αλλά σε κάτι πολύ μεγαλύτερο και απείρως ουσιαστικότερο. Στοχεύει στη δημιουργία ενός κοινού τόπου, μιας κοινής καθημερινότητας, ακόμη και μιας κοινής ζωής.

Τέλος, δεν είναι καταπάτηση γιατί ακόμα κι όταν από την σχέση κάποιου προσώπου με μια κατάληψη προκύπτουν ατομικά ωφέλη (το επιχείρημα του "τζάμπα", που ακούγεται διαρκώς), αυτά στις περισσότερες περιπτώσεις ισοσκελίζονται με το λεγόμενο "κοινωνικό ενοίκιο": τις εργατώρες που αφιερώνει το πρόσωπο σε αμισθί εργασία μέσα σε μια κατάληψη, για να μπορεί να διατηρείται ζωντανός και λειτουργικός ένας ελεύθερος, ανοιχτός, κοινωνικός χώρος, που αφενός μετασχηματίζει το κοινωνικό του περιβάλλον, αφετέρου τα ίδια τα πρόσωπα που συμμετέχουν σ' αυτόν.

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι η γέννηση μιας κατάληψης σε οποιαδήποτε περιοχή, πέρα από το ότι την αλλάζει σημαντικά σε πάρα πολλούς τομείς, ταυτόχρονα **δημιουργεί μια συνθήκη διπλής άγνοιας των συγκρουόμενων κανονικοτήτων: της αναδυόμενης εντός της κατάληψης και της ήδη υπαρκτής κοινωνικής κανονικότητας εκτός της.**

Συνήθως, στο πρώτο της στάδιο, μια κατάληψη "ψάχνεται", ενώ η γειτονιά την "παρακολουθεί", μέχρι να καταλάβει (ή να θεωρήσει ότι κατάλαβε) "πού το πάει".

Στο δεύτερο στάδιο, η κατάληψη δημιουργεί την, εύθραυστη ή συμπαγή, κανονικότητα της, με ορατούς ή "αόρατους" τρόπους, δηλαδή με πειραματισμό που οδηγεί σε ρητές θεσμίσεις, ή με συμβιβασμούς και συνήθειες που αντανακλούν ασαφείς αρχές και αλληλοσυγκρουόμενους στόχους - και αντικειμενικά απομακρύνεται, λιγότερο ή περισσότερο, από την κανονικότητα του περιβάλλοντός της. Το δεύτερο αυτό στάδιο είναι καθοριστικό ως προς τα χαρακτηριστικά που η κατάληψη προβάλλει η ίδια προς τα έξω, αλλά και για την πρόσληψη αυτών των χαρακτηριστικών από την γειτονιά ή την τοπική κοινωνία. Συνήθως το δεύτερο αυτό στάδιο

είναι που δημιουργεί το μοναδικό (σαν δακτυλικό αποτύπωμα) ίχνος της κάθε κατάληψης στο περιβάλλον της. Με άλλα λόγια, τον "μύθο" που την περιβάλλει. Έναν μύθο που πάντοτε περιέχει, σε άνισες δόσεις, αληθινά γεγονότα και δράσεις, πολυπρισματικές αφηγήσεις πάνω στα ίδια τα γεγονότα και τις δράσεις, εικασίες και υποθέσεις που λόγω της επανάληψης καταλήγουν να μεταφέρονται ή να της "χρεώνονται" ως γεγονότα και δράσεις, προσωπικά συναισθήματα και συγκρουόμενα συμφέροντα.

Το τρίτο στάδιο είναι αυτό της αναπαραγωγής του μύθου, στις καταλήψεις που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο "ριζώνουν και μακροημερεύουν" σε μια περιοχή. Η αναπαραγωγή αυτή διακρίνεται σε εσωτερική και εξωτερική και πάντοτε συμβαίνει όταν η τρέχουσα σύνθεση μιας κατάληψης έχει ελάχιστα ή και κανένα από τα αρχικά της μέλη.

Έχουμε συνηθίσει να ορίζουμε ως τέλος μιας κατάληψης το κλείσιμο της ρωγμής που γίνεται με την επίθεση των μηχανισμών καταστολής του κράτους και την επιστροφή του χώρου στην κατεστημένη του κανονικότητα - συνήθως αυτή της εγκατάλειψης ή της βιαστικής "αλλαγής χρήσης", που τον απονεκρώνει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που του προσέδιδε η κατάληψη. Η στιγμή της εκκένωσης είναι πραγματικά οριακή αφού οι καταλήψεις που έχουν γίνει ήδη "μαύρες τρύπες", αδυνατώντας να διαχειριστούν το ίδιο τους το βάρος εξαφανίζονται, ενώ όσες διατηρούν την σύνδεσή τους με την κοινωνία γίνονται "σούπερ-νόβα" και επηρεάζουν ολόκληρο το κοινωνικό φάσμα για ένα διάστημα. Και στην μία και στην άλλη περίπτωση όμως, το αποτέλεσμα είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από την προηγούμενη κατάσταση. Η εκκένωση μηδενίζει και πάλι το κοντέρ. Όλα τα σχήματα πρέπει να επανεξεταστούν και να ανασυνδιαμορφωθούν, πεπατημένη πια δεν υπάρχει.

Η πιο αντικανονική στιγμή στην ιστορία μιας κατάληψης, είναι αυτή της εκκένωσής της.

Περί κοινωνικοπολιτικού περιβάλλοντος

"Οι σύγχρονες πόλεις είναι φυλακές που οι κρατούμενοι - κάτοικοί τους στερούνται τη δυνατότητα παρέμβασης για τη δημιουργία, το σχεδιασμό και την ανάπτυξη τους, ενώ ταυτοχρόνως δέχονται ισχυρή εξουσιαστική βία. Ο δημόσιος χώρος έχει μετατραπεί σε χώρο ψευδαίσθησης και όχι αλήθειας. Ο δημόσιος άνθρωπος, αντί να συμμετέχει και ο χώρος της πόλης να είναι μέρος της ζωής του, μεταμορφώνεται σε θεατή, παρατηρητή και καταναλωτή."

Henri Lefevre

Ο δημόσιος χώρος στη σύγχρονη αστική κοινωνία όμως αποσυντίθεται ηθελημένα και με σχέδιο. Ο σύγχρονος νεοφιλελευθερισμός δρα ενθαρρύνοντας τον ατομικισμό και καθιστά αδύνατη την αντίληψη της πλουραλιστικής διάστασης του κοινωνικού κόσμου, οδηγώντας σε ανταγωνισμούς και συγκρούσεις. Στη θέση του δημόσιου χώρου και διαλόγου μπαίνει ο κρατικός αυταρχισμός. Η κυρίαρχη αντίληψη που προπαγανδίζεται σε κάθε συστημικό μέσο διάχυσης της γνώσης (ΜΜΕ, σχολείο, αστικές πολιτικές δομές κτλ.) θέλει τον σύγχρονο νομιμόφρονα άνθρωπο να διάγει τον βίο του ως πελάτης των προνομίων του κράτους, παρά ως ενεργό μέλος της δημόσιας ζωής. Η σύγχρονη αστική εξουσία εμποδίζει τις δυνατότητες για χειραφέτηση του ανθρώπου, αφού στο όνομα της συνεχούς οικονομικής καπιταλιστικής ανάπτυξης, οι νόμοι εξυπηρετούν την εξουσία και το κεφάλαιο, κι έτσι πολλά άτομα καταλήγουν να πιστεύουν ότι είναι ανίκανα να αντιδράσουν, καθώς αυτό θα τα θέσει ενάντια στους νόμους. Όμως, παράλληλα, η ραγδαία αύξηση των ανισοτήτων, η εμπορευματοποίηση του χώρου, της ζωής και του χρόνου καθώς και η κατάρρευση των μεταπολεμικών θεσμών πρόνοιας, κάνει τον δημόσιο χώρο ολοένα και πιο σπάνιο, τη στιγμή που γίνεται ολοένα και πιο αναγκαίος.

Η δημόσια σφαίρα υπάρχει εκεί όπου οι άνθρωποι, διατηρώντας την διαφορετικότητά τους, θα αναπτύξουν σχέσεις ισοτιμίας, θα βρεθούν από κοινού για να πράξουν πολιτικά και πολιτισμικά, καθώς και για να συνομιλήσουν, εκφράζοντας τη διαφοροποίησή τους. Το σύνολο του πεδίου της συλλογικής ανθρώπινης πράξης και ομιλίας ορίζεται από τη Hannah Arendt ως ο δημόσιος χώρος. Επομένως, ο ρόλος της επικοινωνίας επί ίσοις όροις, είναι ένας σημαντικός μηχανισμός για τη δημιουργία του δημόσιου

χώρου. Μέσω αυτής, ο πολίτης μπορεί να κατανοήσει, να οργανώσει κάθε μορφής ερέθισμα και να εκφράσει μια δημόσια συμπεριφορά. Κίνητρο για επικοινωνία είναι η ανάγκη κοινωνικοποίησης, η συμμετοχή στη συγκρότηση συλλογικοτήτων στο δημόσιο χώρο, με στόχο την εύρεση και τη δημιουργία κοινών αξιών, ιδεών και δράσεων ικανών να ωθήσουν το κοινωνικό υποκείμενο έξω από τον ιδιωτικό χώρο.

Γίνεται προφανές ότι αυτές οι προϋποθέσεις δεν μπορούν να συντρέχουν εντός ενός εμπορευματικού ή ιεραρχικά ελεγχόμενου χώρου, απ'όπου εκλείπει η ισοτιμία και οι οριζόντιες διαδικασίες. Όταν οι άνθρωποι συνευρεθούν με πολιτικό χαρακτήρα ως προς τις πράξεις και τον λόγο τους, όταν συμπράττουν, ανταλλάσσουν απόψεις ή παρεμβαίνουν στα γεγονότα, τότε παράγουν δύναμη η οποία συντηρεί και επεκτείνει τη δημόσια σφαίρα.

Έτσι, τα κοινωνικά κινήματα που επιδιώκουν την αλλαγή ή την ανατροπή, θα πρέπει απαραίτητα να αποκτήσουν εύρος, προκειμένου να αποκτήσουν δύναμη. Η δύναμη αυτή είναι παράγοντας αποτροπής της εξουσίας από την επιβολή και την άσκηση βίας. Αυτό απαιτεί να δημιουργηθούν ισχυρά κοινωνικά ερείσματα, κάτι που προϋποθέτει διάχυση της γνώσης, που σχετίζεται με τις δράσεις, τις θέσεις και τις αναζητήσεις των κοινωνικών κινημάτων.

Περί δημόσιου χώρου

Εντοπίζουμε μια σύγκυση μεταξύ δημοσίου, κρατικού και ιδιωτικού. Οι διαφορές βρίσκονται στους όρους της συμμετοχής και του αποκλεισμού σε κάθε περίπτωση. Δημόσιος είναι ο χώρος ανοιχτής συνάντησης των ρευμάτων της πόλης. Είναι η δυνατότητα των ανθρώπων που την κατοικούν να διαμορφώσουν, σε πραγματικό χρόνο, τη γεωγραφία και τη συνθήκη της συναναστροφής τους, να πράξουν πολιτικά. Όταν παύει η δημόσια λειτουργία της πόλης, ο δημόσιος χώρος εξαφανίζεται μαζί της. Ο δημόσιος χώρος, λοιπόν, αντλεί το νόημά του από την έννοια των κοινών και της συνδιαμόρφωσης. Στην εποχή της απαξίωσης του πολιτικού, ο κοινός χώρος και χρόνος εξαφανίζονται προς όφελος της κρατικής και της ιδιωτικής διαχείρισης. Ο ιδεότυπος εδώ δεν είναι ο άνθρωπος με το ζωτικό ενδιαφέρον και την παρέμβαση στον κοινό βίο αλλά ο αλλοτριωμένος εργάτης και ο αδιάφορος καταναλωτής παροχών.

Η παθητική στάση που υιοθετείται απέναντι τόσο στην ιδιωτική όσο και στην κρατική παροχή είναι ριζικά διαφορετική από τη ψυχική στάση και την κοινωνική σχέση που απαιτείται για τη θέσμιση και τη λειτουργία των κοινών.

Γι' αυτό εξάλλου παρατηρούμε την ευκολία με την οποία τόσα κρατικά περιουσιακά στοιχεία, αντί να θεωρούνται δημόσιος πλούτος και να αξιοποιούνται ως κοινά, παραδίδονται στην ιδιωτική εμπορευματική αξιοποίηση.

Θεωρούμε ότι η λειτουργία των ανοιχτών συνελεύσεων, του ακηδεμόνευτου συλλογικού προβληματισμού και της οργάνωσης των αναγκών και των επιθυμιών, είναι η κατ' εξοχήν επιτέλεση του δημόσιου χαρακτήρα. Όταν λέμε λοιπόν ότι η Rosa Nera είναι μια κατάσταση, που έχει χαρακτηρίσει το λόφο τα τελευταία 16 χρόνια εννοούμε ακριβώς αυτή την κουλτούρα της δημόσιας ισότιμης συνάντησης που είναι ανοιχτή στους ανέμους. Την κουλτούρα και την τέχνη του να ζούμε, να δημιουργούμε κοινωνικό χώρο και χρόνο, κριτική σκέψη και συναισθήματα, πέρα από τα κανονιστικά όρια της κρατικής ή της εμπορευματικής επιτρεπτικότητας. Κουλτούρα από την οποία πλέον εμφορούμαστε, την οποία υποστηρίζουμε με πάθος, αλλά η οποία δεν μας ανήκει. Κάποιοι λένε ότι ήμασταν μια σκοτεινή κλίκα. Απαντούμε ότι προσπαθώντας να ελαχιστοποιούμε τους αποκλεισμούς, αποκλείαμε μόνο τους μπάτσους και τους μισάνθρωπους.

Περί ιστορίας και πολιτισμού

Η διάκριση μεταξύ αυτού που αποτελεί ιστορικό μνημείο, αυτού που αξιολογείται σαν διατηρητέο ή ακόμη και ιερό στοιχείο της μνήμης και αυτού που μπορεί ή πρέπει να εξαφανιστεί στη λήθη δεν διέπεται από κάποια αντικειμενικά κριτήρια που μένει απλώς να διασαφηνιστούν.

Το κτίριο που μας φιλοξενούσε επί 16 χρόνια χτίστηκε γύρω στο 1870 με 1880. Υπάρχουν πολλά κτίσματα εντός και εκτός πόλης που είναι μεγαλύτερης ηλικίας και όμως δεν θεωρούνται εξίσου βαρύνουσας ιστορικής σημασίας. Μάλιστα, ορισμένα εξ αυτών κατεδαφίστηκαν με απόφαση της ίδιας της αρχαιολογικής υπηρεσίας για να αναδειχτούν τα βυζαντινά τείχη του λόφου. **Η διάκριση αυτή φαίνεται να υπαγορεύεται από μια θεώρηση της ιστορίας που αξιολογεί σαν πραγματικές ιστορικές πηγές μόνο τα θεσμικά αποτυπώματα και ουσιαστικά αναγνωρίζει το ιστορικό νήμα μόνο στους χειρισμούς και τις διαδοχές της εξουσίας.** Ποιός να αμφισβητήσει την διαφορά της αξίας ανάμεσα στο παλάτι του πρίγκιπα -ένα "διαμάντι της πόλης", όπως το αποκαλεί και η μνηστήρια αναφορά της αναδόχου ξενοδοχειακής εταιρείας- και στα Οθωμανικά χαμόσπιτα που είχαν χτιστεί πάνω στο Βυζαντινό τείχος, στα σκοτεινά στενά της Σπλάτζιας ή της Οβραϊκής; Τα έργα και τα ενδιατήματα των επώνυμων φανφαρόνων δεν θα μπορούσαν ποτέ να συγκριθούν με αυτά των άσημων μοχθούντων και θνητών. Στην πραγματικότητα, όλη η Κρήτη είναι ένα παλίμψηστο. Στρώσεις πολιτισμών επί ερειπίων πολιτισμών. Η επιλεκτική μνημόνευση των ηγεμόνων, αν και διαδεδομένη, δεν είναι ούτε τυχαία, ούτε αθώα ιστορική επιλογή.

Η Κρητική Πολιτεία κράτησε τυπικά δεκαέξι χρόνια (1897-1913), ουσιαστικά ακόμη λιγότερο. Το επίμαχο κτίριο λειτούργησε τότε σαν κυβερνείο. Η λειτουργία που ονομάζουμε Rosa Nera το είχε καταλάβει και το έχει χαρακτηρίσει τα τελευταία δεκαέξι χρόνια. Κάποιοι όμως αναφέρονται ακόμη σε αυτό ως "Παλάτι" ή "Μεραρχία". Μπροστά στα μάτια μας, η λαθροχειρία του ιστορικισμού, προσπαθεί να μας αποσιωπήσει από την ιστορία, ενώ ακόμα αυτή γράφεται.

Με το παρελθόν έχουμε αναγκαστικά μια σχέση χρέους. Η αναγνώριση της οφειλής προς τους εκάστοτε εξουσιαστές είναι χρήσιμη για να μας καθλώνει στη θέση της υποτέλειας. Συνδηλώνει ότι οι φτωχοί ποτέ δεν παρήγαγαν κάτι το αξιομνημόνευτο και έως σήμερα υπεύθυνοι

για την πορεία του κόσμου και του πολιτισμού είναι οι κυρίαρχοι και οι αυλικόι τους. Με τη γλαφυρή γλώσσα του W. Benjamin: "...οι εκάστοτε κυρίαρχοι είναι οι κληρονόμοι όλων όσων νίκησαν κατά το παρελθόν. Έτσι η ταύτιση με τον νικητή αποβαίνει πάντοτε προς όφελος των εκάστοτε κυρίαρχων... Όποιοι μέχρι σήμερα αναδείχθηκαν νικητές, βαδίζουν στην θριαμβευτική πομπή μαζί με τους σημερινούς κυρίαρχους πάνω από τους υποταγμένους."

Ευτυχώς η συλλογική ευφυΐα συλλαμβάνει αυτή την πολιτική χρήση των μνημειακών αναπαραστάσεων και κάποιες φορές γράφει ιστορία επιλέγοντας το παρελθόν της. Σε πολλά σύγχρονα κινήματα που ξανακοιτάνε την ιστορία, όπως, μεταξύ άλλων, στη Λατινική Αμερική, τη Βόρεια Μακεδονία, το Βέλγιο, το Μπρίστολ κι αλλού, παρακολουθήσαμε πρόσφατα την εξεγερτική πράξη της αποκαθάρωσης αγαλμάτων που επέβαλαν μια εθνική μνήμη, ταυτόχρονα ρατσιστική και αποικιοκρατική, που επιβάλλει ένα "συλλογικό" χρέος προς μεγαλοϊδεάτες κατακτητές, στρατηλάτες και δουλεμπόρους.

Η ανάγνωση του παρελθόντος έχει συνέπειες στην συνείδηση του παρόντος και στην φαντασία του μέλλοντος. Με άλλα λόγια, δεν έχει σημασία μόνο ποια ιστορία διασώζουμε αλλά και ποια ιστορία παράγουμε όσο ζούμε. Η Rosa Nera τόσα χρόνια, στην κορφή του λόφου, παράγει ένα πολιτικό και πολιτισμικό αποτύπωμα, έχοντας μια ζωντανή σχέση με το παρελθόν και το παρόν της πόλης. Παράγει ακόμα το φαντασιακό μιας ιστορικής συνέχειας χωρίς εθνικούς μεγαλοϊδεατισμούς και υποτελείς ζωές.

Περί συλλογικής μνήμης

*“Στον πατέρα μου καβάλα, τη μητέρα μου φορώ,
κι ήπια, για να ξεδιψάσω, με το Χάρο μου νερό!”*

Κ. Παλαμάς

Η 16χρονη κατάσταση που ονομάζεται Rosa Nera κατάφερε να καταστήσει την τοποθεσία “Λόφος Καστέλι, Παλιό λιμάνι, Χανιά” **τόπο αναφοράς της συλλογικής μνήμης της πόλης**. Η δύναμη του συγκεκριμένου τόπου να ανακαλεί συλλογικές μνήμες πηγάζει από την ίδια την κατοίκηση και τη συμμετοχική χρήση του κατά τη διάρκεια της κατάληψης.

Η μνήμη σε αυτή την περίπτωση δεν έχει ως αναφορά κάποιο μεγάλο γεγονός που αποσκοπεί στην εδραίωση κοινής εθνικής ταυτότητας- όπως η εκφώνηση του λόγου του Πρίγκιπα Γεώργιου. *“την ουρά των εθνικών μύθων που παραποιούν την ιστορία, η γεμάτη γεγονότα και καταστάσεις πλουραλιστική ιστορία των Χανίων συρρικνώνεται στον αστικό πολιτισμό των «καστών» και εξουσιών της, σβήνοντας τα ίχνη της συλλογικής πολυσύνθετης μνήμης”*, γράφαμε στην εισήγηση της ιστορικής περιήγησης στις γειτονιές των παραλειπόμενων το 2018.

Αντιθέτως, η μνήμη καθίσταται μια υπόθεση συλλογική, ένα οικοδόμημα που κατασκευάζεται μέσω της επικοινωνίας και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Και αυτή η μνήμη δεν αφορά την επιστροφή ή την επανάληψη, αλλά την επανερμηνεία και τον επαναπροσδιορισμό.

Όσο τα κτίρια αποτελούν φορείς μνήμης, οι βιβλιοθήκες αποθετήρια αρχείων και πηγών και τα μνημεία της πόλης υλικές συσκευές υπενθύμισης, όσο οι κυβερνητικές φυλλάδες (Φ.Ε.Κ.) επιδιώκουν να ορίσουν τα τοπόσημα της πόλης και να θεσμοθετήσουν τη μνήμη μας και τη λήθη μας, άλλο τόσο οι βιωμένες εμπειρίες και οι κοινοί τόποι είναι και γίνονται τα εργαλεία μας για την επανανοηματοδότησή τους. Μια τέτοια οπτική αναπόφευκτα εναντιώνεται στη λογική της κρατικής διαχείρισης και της ιδιοκτησίας.

Όσοι και όσες σκόπιμα παραλείπουν την αναφορά στην ύπαρξη και τη δράση της Rosa Nera, επιδιώκουν να ρίξουν στη λήθη τις βιωμένες εμπειρίες χιλιάδων ανθρώπων. Στο όνομα της κρατικής και της ιδιωτικής αξιοποίησης των κτιρίων παραμένει βολική η αποσιώπηση των 16 χρόνων

αυτοργάνωσης και αγώνων της κατάληψης. Είναι, ωστόσο, τουλάχιστον, υποκριτικό όταν αυτό συμβαίνει από ανθρώπους που επικαλούνται την ίδια την αναγκαιότητα διατήρησης της μνήμης.

Τουριστικοποίηση, εξευγενισμός και αστική εμπειρία

Η έννοια της τουριστικοποίησης περιγράφει την εξάπλωση του μαζικού τουρισμού στον αστικό και κοινωνικό ιστό των γειτονιών, με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες, οι εγκαταστάσεις και τα καταστήματα να προσανατολίζονται και να αναπτύσσονται με αναφορά στον τουρίστα και όχι στον κάτοικο. Επίσης, η τουριστικοποίηση επιφέρει διαδικασίες αλλαγής στην κλίμακα του τοπίου, του γεωφυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος μιας περιοχής.

Από τη μία, η τουριστικοποίηση είναι ζήτημα κλίμακας: συμβαίνει **σε τέτοιο βαθμό** που μεταλλάσσει τον χαρακτήρα της πόλης και υποκαθιστά την αστική εμπειρία των κατοίκων της και τη φαντασιακή της συγκρότηση, με την τουριστική εμπειρία, τόσο άμεσα (πώς “σκέφτονται την πόλη οι άνθρωποι”) όσο και διαμεσολαβημένα (πώς “παρουσιάζεται” η πόλη απ’αυτούς). Οι αστικές υποδομές και τα έργα κοινής ωφέλειας μετατοπίζουν το στόχο τους στην διευκόλυνση του τουρισμού, εις βάρος του δημόσιου χαρακτήρα τους.

Από την άλλη, αυτή η διαφορετική ποσότητα του τουρισμού συνθέτει **μια διαφορετική ποιότητα** της αστικής εμπειρίας, δηλαδή την μετατόπιση του κέντρου βάρους τους σε τουριστική εμπειρία. Η πόλη ως κέντρο των κοινοτήτων της γίνεται κέντρο μιας συγκεκριμένης επιχειρηματικής δραστηριότητας, πολιτισμικά, πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και ψυχογεωγραφικά. Η τουριστική εμπειρία, τελικά, υποβαθμίζει το ίδιο της το προϊόν, αφού κεφαλαιοποιεί, εξαργυρώνει και τελικά αλλοιώνει την “αυθεντικότητα” που η ίδια θεματοποιεί, χωρίς όμως να μπορεί (ούτε βέβαιως να νοιάζεται) να την αναπαράξει. Ο τουρίστας προορίζεται να παίξει έναν ρόλο κατεξοχήν αλλοτριωμένο: αυτόν μιας καταναλωτικής μηχανής. Καταρχάς, καταναλώνει λεφτά για να κοιμηθεί, να φάει και να πει. Κατά δεύτερον, καταναλώνει το θέαμα του τόπου – μάλιστα, μόνον το τμήμα αυτού που η τουριστική βιομηχανία έχει σκηνοθετήσει γι’αυτόν. Τρίτον, καταναλώνει την “περίοδο των διακοπών” του, μετά το πέρας της

οποίας επιστρέφει στην "κανονικότητα".

Ο ρόλος κι η κατάσταση του τουρίστα έρχονται σε αντιδιαστολή με αυτόν του ταξιδιώτη, ο οποίος ξεβOLEύεται, αγκαλιάζει το απρόσμενο, ρισκάρει ευθέως αναλόγα με την οικονομική και νομική του άνεση κι έρχεται σε μια πολύμορφη διάδραση με τον τόπο και τους ανθρώπους.

Η έννοια του εξευγενισμού (gentrification) είναι ένα κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, το οποίο χαρακτηρίζεται από τις επενδύσεις σε γη, κατοικίες και καταστήματα σε υποβαθμισμένες αστικές γειτονίες, η οποία με τη πάροδο του χρόνου οδηγεί στην αλλαγή του χαρακτήρα της συνοικίας και στην αύξηση της αξίας των ακινήτων και των ενοικιών. Συνεπώς η έννοια του εξευγενισμού είναι αλληλένδετη με τη μετατόπιση των αρχικών κατοίκων και των μικρών επιχειρήσεων, των οποίων το εισόδημα δεν είναι πλέον βιώσιμο για την εν λόγω περιοχή.

Η κοινωνιολόγος του άστεως Ruth Glass επινοεί τον όρο το 1964, στο άρθρο της «Πτυχές της αλλαγής» για να περιγράψει τις μεταβολές στο κεντρικό Λονδίνο, σε κοινωνικό και πολεοδομικό επίπεδο, με μια σκοπίμως ειρωνική χροιά, ακριβώς για να αναδείξει τον εκτοπισμό της εργατικής τάξης ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης. Ο Neil Smith, από τους γνωστότερους θεωρητικούς του εξευγενισμού τη δεκαετία των 90, τον περιγράφει ως τη διαδικασία με την οποία οι φτωχές γειτονίες της εργατικής τάξης στο κέντρο της πόλης "αναζωογονούνται" μέσω της εισροής ιδιωτικών κεφαλαίων, αγοραστών και ενοικιαστών της μεσαίας τάξης, από γειτονίες που είχαν προηγουμένως βιώσει την "αποεπένδυση" και την έξοδο μεσαίας τάξης. Τονίζει τα ταξικά χαρακτηριστικά του φαινομένου, την αναγκαστική "εθελούσια" απομάκρυνση των παλιών ενοικιαστών που αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στο νέο υψηλό ενοίκιο, κι επινοεί με τη σειρά του τον όρο "χάσμα γαιοπροσόδου" για να αναφερθεί στη διαφορά ανάμεσα στη πραγματική και τη δυνητική γαιοπρόσοδο που αντικατοπτρίζει τις υπεραξίες που διαμορφώνονται στην αγορά γης μιας περιοχής. Όταν αναπτύσσεται αυτή η διαδικασία, το αστικό τοπίο της περιοχής μεταβάλλεται, καθώς επιβάλλονται τόσο οι ρυθμοί κατανάλωσης όσο κι οι αισθητικές προτιμήσεις του νέου δημογραφικού, που συνοδεύεται με την επικράτηση πιο επικερδών επιχειρηματικών και οικιστικών μορφωμάτων.

Παρόλο που οι δύο έννοιες έχουν προφανείς διαφορές, θεωρούμε

χρήσιμη τη διαλεκτική τους για δύο λόγους.

Πρώτον, αποτελούν οικονομικές μεθοδεύσεις, που συνεπάγονται πολιτικών μεθοδεύσεων. Η έννοια της μεθόδευσης δε σημαίνει έναν κεντρικό σχεδιασμό: είναι αποτελέσματα μιας σειράς από αναδυόμενα φαινόμενα, που κατόπιν υπόκεινται σε οικονομικό σχεδιασμό εκ των έσω και πολιτικό προγραμματισμό εκ των άνω, δοκιμάζονται στο πεδίο της αγοράς και της κοινωνίας και προκαλούν νέα απρόβλεπτα αναδυόμενα φαινόμενα και ούτω καθεξής. Τα αναλυτικά εργαλεία της μίας μεθόδευσης αποδεικνύονται ιδιαίτερα χρήσιμα για την άλλη. Στο παράδειγμα που αποτελεί την αφορμή μας, στη φαρέτρα του εξευγενισμού παρατηρείται η μεθόδευση της εγκατάλειψης ακινήτων. Αυτό πυροδοτεί την υποβάθμιση και τη μείωση των αξιών γης, αλλά και τη σπάνη: δεν υπάρχουν διαθέσιμα κτήρια. Αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί, εκτός από οικονομικά, για την κοινωνική νομιμοποίηση επενδύσεων, "αφού ρημάζουν".

Δεύτερον, ένας άλλος παραλληλισμός μεταξύ εξευγενισμού και τουριστικοποίησης είναι η πολιτισμική υπεραξία – στον πρώτο, αυτή προκύπτει ως το μητροπολιτικό hype (η "κατάσταση" που είναι στη μόδα), ενώ στη δεύτερη εντοπίζεται στην "αυθεντικότητα" – μια ιστορικοκοινωνική "εντοπιότητα" που, μετά από εξεικόνιση και γραφικοποίηση, γίνεται είτε προϊόν η ίδια, είτε η διαφήμιση ενός προϊόντος. Έτσι, *κι οι δύο διέπονται από μια γενικευμένη εμπορευματοποίηση της αισθητικής, η οποία συνοδεύεται κι από μια αντίστοιχη αισθητικοποίηση του εμπορεύματος. Αυτός ο αμφίδρομος συσχετισμός έχει ως αποτέλεσμα τόσο την επέκταση του καταναλωτισμού και την αύξηση της κοινωνικής του αποδοχής, όσο και την μετατροπή του πολιτισμού – με έμφαση στην αναψυχή και στην ψυχαγωγία – σε εμπόρευμα, πράγμα το οποίο συνεπάγεται την ανάπτυξη μιας πολιτιστικής βιομηχανίας.*

Τέλος, κι οι δύο καταστάσεις έχουν τα ίδια αντίκτυπα στην αστική εμπειρία. Ο φυσικός χώρος συγκροτείται σε τόπο μέσα απ' το βίωμά του, δηλαδή όταν η "δυνατότητα επαφής των σωμάτων" γίνεται εμπειρία. Τα μοτίβα αυτών των εμπειριών συντελούν αυτό που ονομάζουμε "συλλογική εμπειρία της πόλης", από την οποία πηγάζει κι ο "χαρακτήρας" της πόλης, τον οποίον οι διεργασίες που συζητάμε υποτίθεται ότι μεταλλάσσουν. Οι όροι μέσα από τους οποίους πραγματώνεται αυτή η αστική εμπειρία εγγράφονται τόσο στην ίδια (πώς "σκέφτονται την πόλη οι άνθρωποι") όσο και στην αναπαραγωγή της (πώς "παρουσιάζουν την πόλη"). Κατ' αυτόν τον τρόπο, η αλλοτρίωση της εξευγενιστικής – τουριστικής κατάστασης είναι

μεταδοτική: όταν ο ντόπιος αντιμετωπίζει τον τουρίστα ή τον επενδυτή ως εισροή χρήματος, παύει κι ο ίδιος να αναζητά κάτι άλλο από αυτήν τη συναναστροφή. Παρομοίως, με το χώρο: όταν η αξιοποίηση ενός μέρους γίνεται μονοθεματικά με όρους κέρδους, μια πιο ολιστική ποιότητα αστικής εμπειρίας παύει να είναι ζητούμενο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πόλη των Χανίων υπόκειται σε διεργασίες τουριστικοποίησης. Επίσης, θεωρούμε ότι οι διεργασίες αυτές προσιδιάζουν στον εξευγενισμό τόσο ως προς την αλλαγή του αστικού χαρακτήρα, με την εμπορευματοποίηση και της "θεαματικοποίηση" της αστικής εμπειρίας, όσο και ως προς τον εκτοπισμό των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων και την ανάδυση του χάσματος γαιοπροσόδου. Εδώ και χρόνια, η κατάσταση κι η εικόνα της πόλης μεταλλάσσονται σε "τουριστούπολη". Δεν υπάρχουν παρά ελάχιστοι εναπομείναντες δημόσιοι χώροι που να μην γεμίζουν από τραπεζοκαθίσματα. Ξενοδοχεία, μαγαζιά μαζικής εστίασης και τουριστικών ειδών έχουν σχεδόν μονοπωλήσει την επιχειρηματική δραστηριότητα και μαζί της, την εικόνα της πόλης. Τα τελευταία χρόνια, η δυνατότητα βραχυχρόνιας μίσθωσης υπεξείρεσε ένα μεγάλο κομμάτι του κτηριακού αποθέματος από τη χρήση του ως μόνιμη κατοικία.

Ο λόγος, λοιπόν, αντίστασης στο φαινόμενο αυτό και τη μεθόδευσή του, πέφτει σε ένα συλλογικό υποκείμενο της πόλης, που εντοπίζει την ποιότητα της αστικής εμπειρίας στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο. Αυτό το υποκείμενο είναι που αποκτά μια σχέση ιθαγένειας με το χώρο της κοινότητάς του, (ανεξαρτήτως της καταγωγής του) και πολεμά εναντίον της καταπάτησης του ζωτικού του χώρου. Έτσι, διαφαίνεται πλέον καθαρά το συμβολικό βάρος της υπόθεσης του λόφου Καστέλι: Το Πολυτεχνείο και ένα πολυεθνικό επενδυτικό κεφάλαιο μεθόδευσαν την εκμίσθωση του πλέον σημαντικού δημόσιου χώρου της παλιάς πόλης, του δεσποζοντος τοποσήμου της. Επιπλέον, εκκένωσαν την κατάληψη του κτιρίου της Μεραρχίας, που συνέβαλε αποφασιστικά στον πλούτο της αστικής εμπειρίας των Χανίων. Τέλος, ο λόγος για τον οποίο συνέβη όλο αυτό είναι η περαιτέρω υποβάθμιση της αστικής εμπειρίας των Χανίων, σε περισσότερη αποχαυνωμένη πολυτέλεια.

Υπό αυτό το πρίσμα, τόσο η ελεύθερη χρήση της αυλής της Rosa Nera όσο κι η δομή στέγης και φιλοξενίας λαμβάνουν το χαρακτήρα του "τελευταίου ελεύθερου δημόσιου χώρου" - αυτοοργανωμένα προστατευμένου

από τους αποκλεισμούς των χωρίς λεφτά και των χωρίς χαρτιά, κι ανοιχτό όχι μόνο στην πρόσβαση αλλά και στη διάδραση. Πέραν, όμως, της καθημερινής παρουσίας των χώρων ως αστικών και κινηματικών υποδομών, υπάρχει κι η πολιτική παρουσία της Rosa Nera στην κριτική της τουριστικής ανάπτυξης, όπως και γενικά της ανάπτυξη του κέρδους ως ένα μονοσήμαντο ιδεώδες, επιβεβλημένο και περιφρουρούμενο.

Σχετικά με την αναχαίτιση της τουριστικοποίησης, το πρώτο αίτημα είναι η άμεση κι ανεπιστρεπτή απόσυρση του σχεδίου της ξενοδοχοποίησης του λόφου Καστέλι, που θα συνοδεύεται από την απομάκρυνση της αστυνομικής περιφρούρησής του. Το δεύτερο είναι ο ανοιχτός, αμεσοδημοκρατικός διάλογος για την αναζήτηση μιας αντιπρότασης που να υπερβαίνει ποιοτικά την κατάσταση της πολιτικής και πολιτιστικής λειτουργίας που είχε το κτίριο για 16 χρόνια και την ανοιχτή, αντιεμπορευματική και διαδραστική κατάσταση της αυλής. Εφόσον δεν βρεθεί κάποια καλύτερη πρόταση, τότε το τρίτο αίτημα δε μπορεί παρά να είναι η ανακατάληψη, όπως κι η κατάληψη των κτιρίων της πρώην Πρυτανείας κι η στελέχωση του νέου εγχειρήματος με ακόμα μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Ιστορίες τοπικών αγώνων μέσα από τα μάτια της Rosa Nera

Όταν το 2004 μια ομάδα νέων ανθρώπων συνδέθηκε με κάποιες ομάδες πιο πολιτικοποιημένων ανθρώπων που είχαν μια παρουσία στα Χανιά, και προέρχονταν κυρίως από την αναρχική σοσιαλιστική παράδοση, υπήρχε ήδη μια ιστορική διαδικασία σημαντικών παρεμβάσεων των πρώτων συνομαδώσεων των αναρχικών και των ελευθεριακών στα Χανιά την δεκαετία του '80.

Έτσι, στα ζητήματα της συλλογικής δράσης, η κατάληψη Rosa Nera αποδείχτηκε ιδιαίτερη για τον ελλαδικό λόγο, καθώς συνδέθηκε και συνδιαμόρφωσε τη δράση της με όλες σχεδόν τις εκδοχές των τοπικών κινημάτων. Με την πάροδο των χρόνων, η Κατάληψη Rosa Nera νομιμοποιήθηκε κοινωνικά στη συνείδηση τόσο των εργατικών σωματείων, όσο και των κοινωνικών, πολιτικών και πολιτιστικών κινημάτων και ομάδων των Χανίων, με τις οποίες αλληλο-υποστηρίχτηκαν στους εργατικούς, μαθητικούς, περιβαλλοντικούς, αντιρατσιστικούς και αντιφασιστικούς αγώνες και τις διεκδικήσεις της τελευταίας δεκαετίας στο νομό.

Επίσης, στα 16 χρόνια λειτουργίας της κατάληψης, φιλοξενήθηκαν εκεί οικογένειες προσφύγων, όταν οι θεσμοί "αδυνατούσαν", συγκροτήθηκαν πολιτικές διαδικασίες και συνελεύσεις των εργατικών και μεταναστευτικών ομάδων, λειτούργησαν δίκτυα συνεργασίας των περιβαλλοντικών κινημάτων από τα χωριά των Χανίων. (Μερικά παραδείγματα: οι απεργίες πείνας των 300 μεταναστών, οι περιβαλλοντικοί αγώνες στο Αποπηγάδι κ.α.)

Αποτέλεσμα αυτών των δικτύων αλληλοβοήθειας, στο πλαίσιο των τοπικών αγώνων ήταν η δράση της πολιτικής συνέλευσης, αλλά ακόμα και οι εργασίες συντήρησης του κτιρίου, καθώς έγιναν εργασίες από πολιτικούς μηχανικούς και εργάτες που συμμετείχαν στα κοινωνικά κινήματα, συχνά δε σε άτυπη συνεννόηση με την αρχαιολογία.

Η συλλογική δράση της κατάληψης έδινε προτεραιότητα σε αγώνες και υποδομές από/και για τις κοινωνικές και ταξικές μειονότητες, δηλαδή ανθρώπους που δεν έχουν πρόσβαση σε μια σειρά από πολιτικά και κοινωνικά προνόμια, όπως πρόσφυγες, μετανάστες, εργάτες ή νέους και

νέες που προέρχονται από φτωχά στρώματα - ιδιαίτερα μετά την περίοδο του 2008, οπότε κι οι ανισότητες έγιναν πιο φανερές σε πολύ περισσότερο κόσμο. Αυτό το κομμάτι της νεολαίας, της εργατικής τάξης ή ακόμα και του περιθωρίου, το οποίο δεν έχει καλή πρόσβαση σε θεσμούς λήψης αποφάσεων και στο δημόσιο χώρο, για οικονομικούς κυρίως λόγους, βρίσκει στην κατάληψη ένα σημείο αυτενέργειας, πολιτικής δράσης και συνάντησης, ή έστω πρόσβασης σε ένα δημόσιο χώρο που καθιστά τη ζωή στην πόλη πιο βιώσιμη.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και για τους νέους και νέες που έχουν κάποιες καλλιτεχνικές ανησυχίες οι οποίες δεν καλύπτονται από τα υπάρχοντα στέκια ή χώρους της πόλης, τα οποία γίνονται όλο και πιο ακριβά. Έτσι, σε αυτόν τον χώρο έρχονται και πάρα πολλοί φοιτητές και φοιτήτριες ή άνθρωποι που έχουν πολιτιστικές ομάδες. Η κατάληψη εξυπηρετεί μια σειρά από χρήσεις και έναν πλουραλισμό δράσεων και συναντήσεων που σιγά-σιγά οδηγούν στην αναγνώριση και στην οικειοποίηση αυτού του χώρου από ανθρώπους που δεν ήταν απαραίτητα μέλη της συνέλευσης της κατάληψης Rosa Nera.

Σε σχέση με την αντιφασιστική δράση, τα χρόνια 2012-2014 είχαμε πολύ μεγάλη άνοδο της Άκρας Δεξιάς. Εκεί πραγματικά έκανε αρκετή δουλειά η Rosa Nera. Βρέθηκε κοντά στους ανθρώπους που αγωνίζονταν ενάντια στους φασίστες. Οι άνθρωποι που ήμασταν σε σωματεία, στο τοπικό κίνημα και η Rosa Nera προσπαθήσαμε να αποτρέψουμε τέτοια φαινόμενα βίας. Προσπαθήσαμε να δείξουμε ότι τέτοια ακραία φαινόμενα δεν θα περάσουν και ότι πάντα αυτοί οι άνθρωποι θα έχουν την κοινωνία απέναντί τους. Υπήρχαν μαθητές που δέχονταν απειλές, κι ως εκ τούτου έπρεπε πάλι το τοπικό κίνημα να προστατέψει αυτούς τους ανθρώπους, να τους δείξει ότι η κοινωνία είναι μαζί τους. Η Κατάληψη Rosa Nera συνδέθηκε, αλλού λίγο, αλλού περισσότερο, με όλους σχεδόν τους χώρους του αγώνα στο δρόμο, ή σε συντονισμό για πορείες, μοιράσματα στα χωριά και σε καλέσματα, πέραν από τις ομάδες του αναρχικού / αντιεξουσιαστικού χώρου, και με διαφορετικές ομάδες όπως η αντιφασιστική της ΕΛΜΕ, η ΚΕΕΡΦΑ, το Στέκι Μεταναστών, το Φόρουμ Μεταναστών Κρήτης, οι Σαλταδόροι, αλλά και πρωτοβάθμια σωματεία της πόλης.

Η ήττα της Χρυσής Αυγής στα Χανιά επιτεύχθηκε περισσότερο μέσα από άτυπα δίκτυα αλληλοϋποστήριξης των αντιφασιστικών χώρων, παρά από ένα ενιαίο κοινωνικό μέτωπο ή ένα συντονιστικό, αν και υπήρξαν

περιστασιακά και τέτοιου είδους πρωτοβουλίες. Ήταν μια μάχη που δόθηκε στο δρόμο, κι εκεί ο αναρχικός χώρος στο νησί έδωσε πάρα πολλούς πόρους, ρίσκαρε, πάρα πολλές φορές μόνο με τις δικές του δυνάμεις. Την περίοδο 2012 – 2015, το «σκηνικό» πολλών ιδιαίτερων για άλλες πόλεις αντιπαραθέσεων σώμα με σώμα με τους φασίστες θα είναι «κεντρικές σκηνές» της πόλης: οι παρελάσεις, οι κεντρικές πλατείες, το λιμάνι. Από το 2007, συχνά μέλη της Κατάληψης θα βρεθούν στο δρόμο ενάντια σε επιθέσεις σε νεοαφιθθέντες στην πόλη μετανάστες. Εκεί θα γνωριστούμε και με αρκετούς μετανάστες εργάτες που αργότερα θα συμμετέχουν μαχητικά στο Στέκι Μεταναστών και αργότερα στο Φόρουμ Μεταναστών και οι οποίοι, πάρα πολλές φορές, θα δώσουν οι ίδιοι μαχητικές απαντήσεις στους φασίστες. Εμβληματικό “δρομίσιο” γεγονός το πέταγμα στη θάλασσα μελών της ΧΑ από τη Rosa Nera, μετανάστες μέλη ή περιφέρεια του ΦΜΚ και του στεκιού και κάποια χανιωτάκια - “χαμίνια” της πόλης το 2013.

Κάποιες φορές, οι δρόμοι της Κατάληψης και των σχολικών αντιστάσεων συναντήθηκαν, όπως στην περίπτωση της υποστήριξης μαθητικών αντιφασιστικών εκδηλώσεων, που ίσως δείχνουν ένα παράδειγμα καλών πρακτικών και δημιουργίας καλής πίστης ανάμεσα σε διαφορετικούς χώρους του αγώνα. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη κατακτήθηκε σε κάποιο επίπεδο και μέσα από τις μαζικές παραστάσεις στα δικαστήρια (όταν αγωνιστές και αγωνίστριες από τα σχολεία, την κατάληψη Rosa Nera, τα συνδικάτα τους φοιτητικούς συλλόγους, άλλες αναρχικές ομάδες και τη νεολαία δικάστηκαν μαζί για αντιφασιστικές δράσεις ή τις καταλήψεις δημόσιων κτιρίων στα γεγονότα της περιόδου 2010 – 2016, στο πλαίσιο της περίφημης “βιομηχανίας διώξεων” στα Χανιά. Η «βιομηχανία διώξεων» υπήρξε μια προσπάθεια τρομοκράτησης του αντιφασιστικού, του εργατικού, του φοιτητικού, του αναρχικού και του αριστερού κόσμου του αγώνα. Η ένταση των μαζικών διώξεων συντρόφων και συντροφισσών από όλους τους χώρους του αγώνα (αριστερά, αναρχικούς, συνδικαλιστές) πολλές φορές μετά από υποδείξεις μελών της ΧΑ, μετέφερε τη μάχη μέσα στα δικαστήρια.

Από τη μεριά μας επιδιώχθηκε συχνά η ενότητα στη βάση. Ο αντιφασιστικός αγώνας ήταν και είναι ένας αγώνας δύσκολος, επικίνδυνος και απαιτητικός, σε ένα ιδιαίτερο πολιτικό περιβάλλον, όπου, αντίθετα με τις υπόλοιπες πόλεις της Κρήτης, υπήρχε ένας παλιός πυρήνας νεοναζι και ακροδεξιών που απέκτησε γρήγορα μεγάλη απήχηση σε κάποια χωριά. Σε

αρκετά σχολεία απέκτησε οργανωμένους πυρήνες, αλλά, ακόμα χειρότερα, ένα είδος έλξης ως κουλτούρα στους νέους: “εμείς είμαστε Χρυσή Αυγή, είμαστε με τη μόδα” μας έλεγαν κάποιοι μαθητές σε χωριό στο οποίο γινόταν μοίρασμα το 2013. Επίσης, κομβικό ρόλο έπαιξε η υποστήριξη και συνεργασία των νεοναζι με υψηλόβαθμους αξιωματικούς της ασφάλειας Χανίων, πέρα από κάποιους θύλακες χαμηλόβαθμων φασιστών μέσα στην ασφάλεια Χανίων.

Ή με τη δυστοπία, ή με την ομορφιά

“Η Rosa Nera δεν είμαστε μονάχα εμείς.
Είμαστε οι προσπάθειες,
 όλων των προηγούμενων,
 αλλά και όσων έπονται,
 για μια κοινωνία ισότητας κι ελευθερίας.”

Η ιστορία για εμάς δεν είναι μόνο μια μέθοδος καταγραφής των “ιστορικών γεγονότων” πάνω σε αυτόν το κόσμο. Είναι μια αφήγηση της ζωής των παραλειπόμενων της ιστορίας. Των ξεχασμένων, των νεκρών δίχως τιμές, των φτωχών. Μια αφήγηση που τα αυτιά μας θέλουν να ακούσουν. Μιας προφορικής - και ενίοτε γραπτής ιστορίας - που θέλει να θυμηθεί. Να ξετυλίξει το νήμα της μνήμης, να ξεφύγει από μια ιστορία γεμάτη πολέμους, νικητές που εξιστορούνε κατορθώματα και ματαιόδοξες βλέψεις ισχυρών. Να δώσει άλλο νόημα στις μεγαλειώδεις αθάνατες κατασκευές στον χρόνο που χτίστηκαν με τον ιδρώτα και το αίμα των ίδιων εργατών και εργατριών που ακόμη κυλάει στα θεμέλια της εξουσίας. Μια ιστορία απελευθερωτική.

Αυτό προσπάθησαμε να κάνουμε τα τελευταία 16 χρόνια στο κτήριο που είναι σήμερα η Rosa Nera. Πριν, ήταν σπίτι του πασά, παλάτι του πρίγκηπα, φυλακές, κομαντατούρα, διοικητήριο του στρατού. Το έχτισαν εργάτες που τα ονόματα τους δεν τα γνωρίζουμε. Τα τελευταία 16 χρόνια κατάφεραμε, όλοι κι όλες μαζί, στον λόφο να μην ανεβαίνουν για να απολαύσουν την θέα μόνοι οι έχοντες δύναμη και χρήμα. Δημιουργήσαμε, όλοι και όλες μαζί, μια κατάσταση που δεν σταμάτησε να υπάρχει υλικά και πνευματικά ακόμη και μετά την εκκένωση μας από τον χώρο.

Η προσπάθεια μας κινείται προς την ελευθερία των ανθρώπων. Μέσα σε αυτόν τον αγώνα, ελευθερώνουμε παράλληλα και τους τόπους στους οποίους υπάρχουμε. Τους δίνουμε άλλη σημασία, άλλο νόημα, διαφορετική υπόσταση. Τα παίρνουμε πίσω από εκείνους που τα κλέψανε από εμάς. Και συνεχίζουμε να λέμε, “Όλα για όλους, τίποτα για εμάς”. Η εσκεμμένη απαξίωση της υπάρξης μας εκεί έχει δυο προεκτάσεις.

Η πρώτη είναι εκείνη της εξαφάνισης μας από την ιστορία. Της εξαφάνισης μας από την συλλογική μνήμη. Σε μια προσπάθεια να διαγράψουν ό,τι συνέβη εκεί τα τελευταία 16 χρόνια, καταφέρνουν ακριβώς το αντίθετο.

Η δεύτερη προέκταση της απαξίωσης της υπάρξης μας εκεί, έχει μια διπλή αναφορά σε εμάς και εκείνους. Από την μία βρίσκεται η εξουσία με τους ειδικούς, τους γνωστικούς, τους ποιμένες, τους ιεροεξεταστές, τους κομισάριους και τους στρατηγούς. Από την άλλη, βρισκόμαστε όλοι οι υπόλοιποι. Είμαστε η “πλέμπα”, οι “παράνομοι”, οι “ανίκανοι”. Εμείς που, όπως δεν θα μπορούσαμε ποτέ να πάρουμε την μοιρά των ζώων μας στα χέρια μας, έτσι δεν μπορούμε να σταθούμε ικανοί να δώσουμε αξία σε τέτοια κτήρια. Η επιβολή της εξουσίας πάνω στα αδύναμά μας χέρια, έρχεται να μας ελαφρύνει από το βάρος της κριτικής σκέψης και της επιλογής. Έτσι συνεχίζει να δικαιολογεί την υπαρχή της η εξουσία.

Η μισή αλήθεια λέγεται ότι είναι διπλό ψέμα. Όσοι καταδικάζουν την βία είναι αυτοί που την κατέχουν ή διεκδικούν το μονοπώλιο της. Όσοι καταδικάζουν τους καταληψίες πως καρπώθηκαν ιδιοκτησιακά το κτήριο - κατάφορο ψέμα - είναι οι ίδιοι που διεκδικούν την ιδιοκτησία του. Ο διακαής τους πόθος ήταν και θα είναι να καρπωθούν ό,τι δικό μας και εις βάρος μας κιόλας. Η κατάληψη μπροστά στην εγκατάλειψη του κτηρίου από τους θεσμούς αποφάσισε να του δώσει ζωή. Να το φτιάξει, να περιποιηθεί το κτήριο κι όσους για λίγο ή περισσότερο ζούσαν μέσα του. Αν δεν υπήρχε η κατάληψη, ο λόφος Καστέλι θα είχε γίνει βορά του κράτους και των αγορών. Θα είχε γίνει ξενοδοχείο ή ο,τιδήποτε άλλο ευχαριστεί τις ορέξεις των επενδυτών και παρατρεχάμενων δημάρχων, ιδιωτών και βουλευτών.

Όμως η κατάληψη υπάρχει. Και ίσως είναι η μοναδική που μπορεί να διασφαλίσει ότι ο λόφος θα παραμείνει ελεύθερος. Μέσα από τις διαδικασίες της, η κατάληψη προσπαθεί οι αποφάσεις που θα παίρνονται να είναι συμφωνία όσων συμμετέχουν. Με ισότιμες σχέσεις, χωρίς αρχηγούς και ιεραρχίες.

Αυτό δεν σημαίνει πως υπάρχει ομοφωνία. Οι διαφορετικές φωνές που υπάρχουν όμως, αντί να παλεύουν για να επικρατήσουν η μια της άλλης, καταφέρνουν να συνδυαστούν, κάπως σαν τραγούδι. Δεν διεκδικήσαμε ποτέ την ιδιοκτησία του χώρου. Προτείναμε και πραγματώσαμε την συλλογική κοινοφελή χρήση της αυλής και του κτηρίου, ενάντια στην ατομική ιδιοκτησία και τις περιφράξεις. Η αυλή ήταν ανοιχτή και δημόσια, άλλοτε άδεια μονάχα με τα δέντρα και τις γάτες της και άλλοτε γεμάτη με αμάξια, γεμάτη με ανθρώπους και σκυλιά, με μουσικές και παιδιά. Με βάση μας αυτή την ανοιχτότητα, η ρόζα είναι το μοναδικό μέσο για να αξιοποιηθεί το κτήριο. Η χρήση του κρίνουμε αναγκαίο να συναποφασιστεί από την

κοινωνία. Η συντήρησή του και η ζωντάνια του είναι μέλημα ολονών.

Σε αντίθεση με την λογική της ανάθεσης στους ειδικούς και τους επώνυμους, δεν εμπιστευόμαστε κανέναν που δε μπορεί να μας πείσει για την ανιδιοτέλειά του. Πώς γίνεται να εμπιστευθούμε τους θεσμούς που μιλάνε για δημόσια χρήση, την ίδια στιγμή που προτείνουνε καφετέρια - με μια βιβλιοθήκη από πίσω; Πώς γίνεται να επιτρέψουμε στα αφεντικά να καταστρέψουν έναν ελεύθερο χώρο, κλείνοντας την πόρτα σε όσους δεν είναι άξιοι για τα δικά τους μάτια να υπάρχουν εκεί. Σε μια περιοχή που έχει κατακλυστεί από τις εμπορευματικές σχέσεις, τους ανά τόπους αποκλεισμούς μειοψηφιών αλλά ακόμη όχι από φασίστες, η κατάληψη αποτελεί ένα άλλο παράδειγμα ζωής. Απομακρυνόμενοι όσο περισσότερο μπορούμε από τις εμπορευματικές σχέσεις, προσπαθούμε να δείξουμε ότι ο κόσμος μπορεί να λειτουργήσει και κάπως αλλιώς. Αλληλέγγυα, φροντιστικά, απευλευθερωτικά.

Πώς γίνεται να εμπιστευθούμε το ενιαίο κόμμα των αφεντικών, το κράτος, να πάρει στα χέρια του όσα μας ανήκουν. Ένα κράτος γεμάτο μπίζνες με ιδιώτες και εταιρείες, που δεκάρα δεν δώσανε για εμάς. Διαπλεκόμενους βουλευτές, υφυπουργούς, πρυτάνεις, δημάρχους και κάθε λογής κοράκι των αγορών. Τα ίδια αφεντικά που σήμερα μειώνουν τους μισθούς, θα μας μιλήσουν για θέσεις εργασίας. Τα ίδια καθάρματα που μας μιλάν για δημοκρατικές διαδικασίες και νομιμότητα, ποτέ δεν ρωτήσαν ούτε μέτρησαν την γνώμη και τις φωνές που ξεσηκώθηκαν εναντίον τους. Οι ίδιοι που φτιάχνουν τους νόμους έτσι όπως τους βολεύουν, κι άμα δεν τους βολεύουν τους μαγειρεύουν έτσι ώστε να ευχαριστηθούν, μιλάνε για μια παράνομη κατάληψη. Πώς γίνεται να εμπιστευθούμε κάποιον άλλον πέρα από εμάς μετά από όλα αυτά που βλέπουμε γύρω μας ;

Η Rosa Nera επιθυμεί να μεταδώσει την έννοια του μοιράσματος. Την έννοια των κοινών. Είναι ένα μέρος στο οποίο μοιραζόμαστε εμπειρίες, γνώσεις, συναισθήματα, χρήματα και κόπο. Η ευτυχία δεν μπορεί παρά να είναι συλλογική. Ο ίδιος τρόπος με τον οποίο ζούμε και ευχαριστιόμαστε την ζωή είναι ο αγώνας μας ενάντια στην υποδούλωση της σκέψης, στην πλήξη και την κοινωνική σήψη, την απομόνωση και την κατάθλιψη. Η προσπάθεια τους να μας πείσουν πως δημόσιο σημαίνει κρατικό και ελεύθερο σημαίνει ελεύθερο υπό οικονομικούς όρους, δεν αποδίδει. Η οποιαδήποτε εμπορευματική χρήση του λόφου, έρχεται να αποκλείσει όσους δεν ταιριάζουν σε αυτό που θα δημιουργηθεί. Η οικονομική

αξιοποίηση των κτηρίων ή αλλιώς ξεπούλημα, έρχεται να αποδείξει την εξ' αρχής αδυναμία του ίδιου του συστήματος να σταθεί.

Οποιαδήποτε χρήση κι αν αποκτήσει το κτήριο χρειάζεται να γίνει με τον σωστό τρόπο. Και ο σωστός τρόπος είναι να περάσει στα χέρια του κόσμου. Και ο μόνος τρόπος να περάσει στα χέρια του κόσμου είναι η κατάληψη. Φάνηκε, εξάλλου, από την ανταπόκριση του κόσμου μετά την εκκένωση, πόσο έχει καταλάβει ότι η κατάληψη είναι υπόθεση όλων.

Και αυτό δεν είναι ένα όνειρο που ποτέ δεν θα συμβεί. Έγινε πράξη και για δεκαέξι χρόνια ήταν μια συνεχόμενη διαδικασία στην οποία αυτός ο τόπος περνούσε στα χέρια όλο και περισσότερων ανθρώπων. Μέσα από την συμμετοχή της στους τοπικούς αγώνες και τα κοινωνικά κινήματα, μέσα από τον λόγο και τις πράξεις της, μέσα από την πολιτισμική και πολιτιστική της συνεισφορά στην πόλη, από την δημόσια χρήση της αυλής, μέσα από την ίδια της την ύπαρξη και την σχέση της με την κοινωνία, εμφανίζει κάθε άλλη πρόταση μερική. Γιατί η Rosa Nera δεν είναι πεντάστερο ξενοδοχείο, αλλά ένας γαλαξίας. Με πλανήτες, ήλιους, κομήτες, αστέρια και που περιτριγυρίζεται από άλλους γαλαξίες. Είναι ένα κομμάτι από το σύμπαν. Είναι δηλαδή εκείνο το μέρος που μέσα του φώλιασαν όλα εκείνα τα στοιχεία που δεν έβρισκαν φωνή, χώρο και διάθεση σε άλλους γαλαξίες. Η Rosa Nera είναι μέρος της κοινωνίας. Και κανείς δεν μπορεί να διαγράψει το διάβα της στην ιστορία. Κανείς δεν μπορεί να σταματήσει της συνέχεια της παρά μόνο εμείς. Μονάχα η επανάσταση των λουλουδιών ραγίζει τα ταμμενένια παρτέρια ώστε μέσα τους να ανθίσουν χιλιάδες ρόζες.

"Ας μην επιλέξουμε την εκλογή του μικρότερου κακού. Ας κάνουμε πράξη την επανάσταση εκείνη που δικαιώνει κάθε ολοκαύτωμα: ας αρνηθούμε την εγκυρότητα κάθε τάξης και αρμονίας αν αυτές προϋποθέτουν τα δάκρυα έστω και ενός μόνο παιδιού. Η άρνηση αυτής της εγκυρότητας που βρίσκεται στη ρίζα κάθε εξέγερσης αποτελεί το πρώτο κριτήριο της ανθρωπιάς μας - και το τελευταίο της δόφραγμα."

**Για τη συλλογική μνήμη και την
ιστορία των ανθρώπων,
για τη συλλογική δράση.
Για τους εργατικούς και τους
κοινωνικούς αγώνες.
Για τη συνέχεια του τελευταίου
ελεύθερου κοινωνικού χώρου,
ενάντια στην απόλυτη
τουριστικοποίηση
αυτού του τόπου.
Για μια ανοιχτή αυλή
για όλα τα παιδιά.
Για την πρόσβαση στην
καλλιτεχνική έκφραση,
για την γιορτή,
την αντιεμπορευματική
δημιουργία,
για την αλληλεγγύη!**

